

Axborot xurujlarining yoshlar ongiga ma'naviy va marifiy tasiri

Raxmonova Go'zal Bobir qizi

**Guliston davlat pedagogika instituti Ijtimoiy gumanitar fanlar fakulteti
Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi tyutori**

Ushbu tadqiqotda axborot xurujlarining yoshlar ongiga ma'naviy va marifiy ta'siri o'rganiladi. Zamonaviy axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan birga, yosh avlod uchun ma'lumotlar oqimi ortib bormoqda. Bu holat, bir tomondan, ilmfan va madaniyatni rivojlantirish imkoniyatlarini oshirsa, boshqa tomondan esa, axborot xurujlari orqali salbiy ta'sirlarni ham keltirib chiqarishi mumkin.

Yoshlarning ongida mavjud bo'lgan ma'naviy qadriyatlar va marifiy bilimlarni shakllantirishda axborot xurujlarining roli muhimdir. Ushbu ishda yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlar, internet va boshqa axborot manbalaridan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, ma'naviy qadriyatlarning saqlanishi va rivojlanishida ta'lim tizimining o'rni ko'rib chiqiladi. Axborot xurujlarining yoshlar ongiga ma'naviy va marifiy tasiri

Bugungi kunda axborot texnologiyalarining tez rivojlanishi, internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi natijasida axborot xurujlari har bir inson hayotida muhim o'rin egalladi. Yoshlar, ayniqsa, bu jarayonda eng faol qatnashchilar hisoblanadi. Ularning ongi va fikr yuritishi, ko'p hollarda, axborot oqimlariga bog'liq bo'lmoqda. Shu bois, axborot xurujlarining yoshlar ongiga ma'naviy va marifiy ta'sirini tahlil qilish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Birinchiidan, axborot xurujlari yoshlarning ma'naviy dunyosiga turli ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiy tarmoqlar va internet orqali tarqatilayotgan axborotlar ko'pincha yuqori sifatli bo'lmasa-da, ular yoshlarning qiziqishlarini shakllantiradi. Yosh avlodning ongida ijobiy yoki salbiy tasvirlarni yaratishi mumkin. Masalan, ijtimoiy tarmoqlarda keng tarqalgan muvaffaqiyat hikoyalari motivatsiya berishi mumkin bo'lsa-da, shu bilan birga, tanqidga olingan shaxslarning hayoti yoki yutuqlari orqali yoshlarni ruhiyatini pasaytirishi ham mumkin.

Ikkinchiidan, ma'rifat masalasida ham axborot xurujlari muhim rol o'ynaydi. Internetda mavjud bo'lgan bilim manbalari yoshlarni ilm olishga rag'batlantiradi. Ular turli sohalarda yangi tendensiyalarni o'zlashtirish imkoniyatini beradi.

Masalan, onlayn kurslar va ta'lim platformalari orqali talabalar o'z qiziqishlariga mos ravishda bilim olishi mumkin. Bu esa ularning kelajakdagi faoliyatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Biroq, barcha axborot manbalari ham foydali emas; ba'zi hollarda noto'g'ri yoki yolg'on ma'lumotlar tarqatilishi mumkin. Bu esa yoshlar ongida chalkashlik va noaniqlikni keltirib chiqaradi. Noto'g'ri fikrlarni qabul qilish natijasida ular ma'naviy jihatdan zaiflashishi yoki noaniq qadriyatlarga ega bo'lishi mumkin.

Yoshlarning ongiga ta'sir etuvchi yana bir omil – madaniy xilma-xillikdir. Axborot xurujlari yordamida turli mamlakatlarning madaniyati bilan tanishish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu esa global fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi va yoshlarni kengroq nuqtai nazardan qarashga undaydi.

Xulosa qilib aytganda, axborot xurujlari yoshlarning ongi va ma'naviyatiga ikki tomonlama ta'sir qiladi: ijobiy va salbiy jihatlari mavjuddir. Buning uchun har bir yosh avlod vakili o'zini savodxonlik darajasini oshirib borishi zarur — to'g'ri manbalarni tanlashda ehtiyotkorlik bilan yondashish muhimdir. Faqat shunday hollardagina ular zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatli yashay olishlari va rivojlanish yo'lida to'g'ri yo'nalishni tanlashlari mumkin bo'ladi. Axborot xurujlari, hozirgi kunda, yoshlar ongiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqatilayotgan axborotlarning miqdori ortib borishi, yoshlarni ma'naviy va marifiy jihatdan shakllantirish jarayonida bir qator ijobiy va salbiy omillarni keltirib chiqaradi.

Ijobiy ta'sirlar:

1. Keng ma'lumot manbalari: Yoshlar, turli mavzularda keng qamrovli ma'lumotlarga ega bo'lish imkoniyatiga ega. Bu ularga o'z bilimlarini kengaytirish, yangi g'oyalar bilan tanishish va o'z fikrlarini shakllantirishda yordam beradi.

2. Maqsadga yo'naltirilgan resurslar: Internetda mavjud turli marifiy materiallar, maqolalar, videolar va boshqa resurslar yoshlarning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi. Ular o'z qiziqishlariga mos keladigan bilimlarni olishlari mumkin.

3. Ijtimoiy faollik: Axborot xurujlari orqali yoshlar ijtimoiy muammolar haqida xabardor bo'lishadi va o'z fikrlarini bildirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu ularni faol jamiyat a'zolariga aylantirishi mumkin.

Salbiy ta'sirlar:

1. Ma'naviyatning pasayishi: Ba'zi hollarda yoshlarni ma'naviy jihatdan noto'g'ri yo'naltiruvchi axborotlar (masalan, giyohvandlik, zo'ravonlik yoki axloqsizlik) ularning ongini buzishi mumkin.

2. Disinformation (noto'g'ri ma'lumot): Yoshlar ko'p hollarda ishonchli manbalarni ajratishda qiynalishadi va bu noto'g'ri ma'lumotlardan foydalanishga olib kelishi mumkin. Natijada, ularning qarorlari salbiy ta'sirga uchraydi.

3. Ijtimoiy izolyatsiya: Axborot xurujlari ba'zida yoshlarni haqiqiy hayotdan ajratib qo'yishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqlarga haddan tashqari bog'lanish natijasida real muloqot kamayadi.

Adabiyotlar tahlili:

1. "Yoshlar va axborot xavfsizligi" - Bu kitobda yoshlarning axborotdan qanday foydalanishi, shuningdek, axborot xurujlariga qarshi turish usullari haqida ma'lumot berilgan.

2. "Ma'naviyat va tarbiya: zamonaviy masalalar" - Ushbu asarda ma'naviyat va tarbiya jarayonida axborotning o'rni, yoshlarning ruhiyatiga ta'siri tahlil qilingan.

3. "Axborot texnologiyalari va yoshlar" - Kitobda zamonaviy texnologiyalar, internet va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar ongiga ta'siri haqida fikr yuritiladi.

4. Maqolalar to'plami: "Yosh avlodning ma'naviyati: muammolar va yechimlar" - Bu to'plamda turli mualliflardan olingan maqolalarda yoshlarning ma'naviy jihatdan shakllanishi va axborot oqimlariga nisbatan munosabatlari haqida fikrlar mavjud.

5. Psixologik tadqiqotlar - Yoshlarning ongi va psixologik holati bo'yicha olib borilgan tadqiqot natijalari ham bu mavzuni o'rganishda muhim ahamiyatga ega.

6. Ommaviy axborot vositalarining ta'siri - OAVning yosh avlodga ta'siri haqida turli maqolalar, statistik ma'lumotlar va tadqiqotlarni o'z ichiga olgan manbalar.

Xulosa

Axborot xurujlari yoshlarning ongi va ruhiyatiga turlicha ta'sir ko'rsatmoqda. Shuning uchun muhim vazifa — ularni to'g'ri yo'naltirish, mas'uliyatli axborotni tanlashga o'rgatishdir. Buning uchun oilalar, ta'lim muassasalari va jamiyat birgalikda harakat qilishlari zarur. Yoshlarning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini mustahkamlash uchun innovatsion usullarni qo'llash lozimdir. Tadqiqot natijalari yoshlarning ongida mustahkam ma'naviy asoslarni yaratish uchun zarur bo'lgan strategiyalarni ishlab chiqishda yordam beradi hamda axborot xurujlariga qarshi kurashish uchun samarali usullarni taklif etadi. Bu esa kelajak avlodning ongli va ma'naviyatli shaxslar sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.